

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва
Кафедра музичного мистецтва

ДАРИНА ЧАМАХУД, ОКСАНА ЮРЧУК

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ
(РОМАНТИЗМ – ІМПРЕСІОНІЗМ – СУЧАСНА МУЗИКА)**

Луцьк, 2026

Розглянуто засіданні кафедри музичного мистецтва КЗВО «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради (протокол №4 від 12.01.2026 р.)

Ухвалено науково-методичною радою КЗВО «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради (протокол № 6 від 21.01.2026 р.)

Рецензенти:

Новакович М. О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка.

Зарицька А. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, гарант ОПП Середня освіта (Музичне мистецтво) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, голова циклової комісії методики музичної освіти та вокально-хорової підготовки фахового педагогічного коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Чамахуд Д. В., Юрчук О. М. Методичне забезпечення практичних занять з історії зарубіжної музики (романтизм – імпресіонізм – сучасна музика) [Електронне видання] : методичні рекомендації для здобувачів освіти освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Луцьк : КЗВО «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради, 2026. 28 с.

Методичні матеріали містять рекомендації до проведення практичних занять з історії зарубіжної музики за темами другого семестру, що охоплюють періоди романтизму, імпресіонізму та сучасної музики, а також творчість провідних європейських і американських композиторів: Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Ліста, Б. Сметани, Е. Гріга, Р. Вагнера, Дж. Верді, К. Дебюссі, Б. Бартока та Дж. Гершвіна. До змісту методичних матеріалів входять слухові завдання, аналітичні та практичні завдання, питання для обговорення та моделювання уроків у ЗСО, що спрямовані на формування цілісного уявлення про жанрово-стильові особливості музики XIX–XX століть.

Методичні матеріали мають практичне спрямування та можуть використовуватися викладачами і здобувачами освіти мистецьких факультетів/відділень закладів вищої освіти під час аудиторної роботи, підготовки до практичних занять, проведення семінарів та організації самостійної навчальної діяльності здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Середня освіта (Музичне мистецтво)».

© Чамахуд Д. В., Юрчук О. М.

© КЗВО «Луцький педагогічний інститут»
Волинської обласної ради, 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема «Романтизм у музиці»	6
Практичне заняття №1. Камерно-вокальна музика Ф. Шуберта.....	6
Практичне заняття №2. Фортепіанна творчість Р. Шумана: фортепіанний цикл «Карнавал»	8
Практичне заняття №3. Мазурки і полонези Ф. Шопена.....	10
Практичне заняття №4. Фортепіанна творчість Ф. Ліста: «Угорські рапсодії», фортепіанний цикл «Роки подорожей».....	12
Практичне заняття №5. Симфонічний цикл «Моя батьківщина» Б. Сметани....	14
Практичне заняття №6. Симфонічна творчість Е. Гріга: уривки з музики до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт»	16
Практичне заняття №7. Оперна реформа Р. Вагнера. Опера «Лоенгрін»	18
Практичне заняття №8. Опера «Ріголетто» Дж. Верді.....	20
Тема «Музична культура ХХ століття»	22
Практичне заняття №9. Імпресіонізм в музиці. Фортепіанна творчість К. Дебюссі	22
Практичне заняття №10. Оперна творчість Б. Бартока: опера «Синя борода» ..	24
Практичне заняття №11. Творчість Дж. Гершвіна. «Рапсодія в стилі блюз»	26
Критерії оцінювання практичних занять	28

ВСТУП

Сучасний етап розвитку мистецької освіти в Україні висуває підвищені вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема до рівня їхньої музично-теоретичної, слухацької та аналітичної компетентності. У контексті реалізації освітньо-професійної програми «Середня освіта (Музичне мистецтво)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти особливої актуальності набуває організація практичних занять з історії зарубіжної музики, спрямованих на поєднання теоретичних знань із практичним слуховим досвідом, аналітичним мисленням та педагогічною рефлексією.

Методичне забезпечення практичних занять із історії зарубіжної музики (романтизм – імпресіонізм – сучасна музика) спрямоване на формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про музичні стилі XIX–XX століть, розвиток професійно значущих умінь аналізу та інтерпретації музичних творів, а також на закріплення практичних навичок моделювання уроків музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти. Тематичний спектр занять охоплює провідні жанри і напрями музики романтизму та модерної епохи: камерно-вокальну, фортепіанну, симфонічну та оперну творчість, а також твори представників джазової та сучасної музики. Серед композиторів, які вивчаються в межах практичних занять, – Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Шопен, Ф. Ліст, Б. Сметана, Е. Гріг, Р. Вагнер, Дж. Верді, К. Дебюссі, Б. Барток і Дж. Гершвін.

Методичні рекомендації передбачають інтеграцію різних форм роботи: теоретичне опрацювання матеріалу, слуховий аналіз музичних творів, обговорення художньо-образного змісту музики, виконання практичних і творчих завдань, моделювання фрагментів уроків у ЗЗСО. Кожне заняття містить визначену мету й завдання, очікувані результати навчання, глосарій основних понять, план і хід виконання роботи, перелік музичних творів для слухання, практичні завдання та рекомендовану літературу й інформаційні

ресурси. Така структура забезпечує логічну послідовність опрацювання навчального матеріалу та створює умови для ефективної організації як аудиторної, так і самостійної роботи здобувачів освіти.

Методичні рекомендації мають навчально-методичне спрямування і можуть бути використані викладачами та здобувачами освіти мистецьких факультетів/відділень закладів вищої освіти під час викладання дисципліни «Історія зарубіжної музики», підготовки до практичних занять, проведення семінарів, організації самостійної навчальної діяльності, а також у професійній педагогічній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Матеріали адресовані здобувачам освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та викладачам мистецьких дисциплін закладів вищої освіти.

Змістовий модуль 3.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЄВРОПИ У ХІХ СТОЛІТТІ

Тема

РОМАНТИЗМ У МУЗИЦІ

Практичне заняття №1.

Камерно-вокальна музика Ф. Шуберта

Мета заняття: ознайомити з романтичними рисами у творчості Ф. Шуберта на прикладі камерно-вокальної музики композитора.

Глосарій основних термінів і понять: програмна музика, вокальний цикл.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості камерно-вокальної музики творчості Шуберта;
- структуру камерно-вокальних циклів композитора;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- різноманітність жанрів у камерно-вокальній музиці Шуберта;
- характеристика камерно-вокальної музики композитора;
- вокальні цикли «Прекрасна мельниківна» та «Зимовий шлях» як відображення автобіографічних подій митця;
- вокальні пісні на слова німецьких поетів.

2. Слухання музичних творів:

- «Маргарита за прядкою» на слова Гете;
- Балада «Лісовий цар» на слова Гете;
- «В дорогу» з вокального циклу «Прекрасна мельниківна» на слова Мюллера;
- «Шарманщик» з вокального циклу «Зимовий шлях» на слова Мюллера.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «програмна музика», «вокальний цикл».
- 2) Вивчити музичні фрагменти з вокальних творів напам'ять (на слух).

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 12–18.
2. Гришина В., Шкоба В., Юрчук О. Світова музична література. Частина II. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. С. 8–21.
3. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Четвертий рік вивчення предмета. 2023. С. 6–22.
4. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 60–62.
5. Ф. Шуберт. «Маргарита за прядкою» на слова Гете
https://www.youtube.com/watch?v=wQt_3a7P1fY
6. Ф. Шуберт. Балада «Лісовий цар» на слова Гете
https://www.youtube.com/watch?v=IwITU_c-4jw
7. Ф. Шуберт. «В дорогу» з вокального циклу «Прекрасна мельниківна» на слова Мюллера
<https://www.youtube.com/watch?v=1KhE1Pr8nG4>
8. Ф. Шуберт. «Шарманщик» з вокального циклу «Зимовий шлях» на слова Мюллера
<https://www.youtube.com/watch?v=wK9BQZwPjFc>

Практичне заняття №2.

Фортепіанна творчість Р. Шумана: фортепіанний цикл «Карнавал»

Мета заняття: розвиток навичку аналізу засобів музичної виразності у творах Р. Шумана.

Глосарій основних термінів і понять: програмна музика, фортепіанний цикл.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості фортепіанної музики творчості Шумана;
- структуру фортепіанних творів композитора;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- фортепіанна спадщина Шумана: особливості, жанри;
- новаторство фортепіанного стилю композитора;
- тематична єдність циклів;
- цикл «Карнавал»: історія створення, принципи «карнавальної» мінливості, талант портретиста, характерність п'єс, тематична єдність.

2. Слухання музичних творів:

Фортепіанний цикл «Карнавал»

- №1 вступ;
- №2 «П'єро»;
- №3 «Арлекін»;

- №5 «Евзебій»;
- №6 «Флорестан».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «програмна музика», «фортепіанний цикл».
- 2) Підготувати мультимедійну презентацію на тему «Фортепіанна творчість Р. Шумана: мої враження».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 26–35.
2. Гришина В., Шкоба В., Юрчук О. Світова музична література. Частина II. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. С. 31–43.
3. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Четвертий рік вивчення предмета. 2023. С. 49–52.
4. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 66.
5. Фортепіанний цикл Р. Шумана «Карнавал»
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLz4axHjKroNh4rymzkfEAGjiKFB0Xf4J>

Практичне заняття №3.
Мазурки і полонези Ф. Шопена

Мета заняття: засвоїти стилеві особливості польських жанрів – мазурки і полонезу у творчості Ф. Шопена.

Глосарій основних термінів і понять: мазурка, полонез.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості фортепіанної музики творчості Шопена;
- структуру фортепіанних творів композитора;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- фортепіанна спадщина Шопена: особливості, жанри;
- улюблені жанри Шопена;
- новаторство фортепіанного стилю композитора;
- мазурки Шопена: улюблений жанр, відсутність народних цитат, багатство образів, настроїв, групи мазурок за змістом;
- полонези Шопена: танцювальний символ Польщі, різні образні настрої, оркестральний характер звучання.

2. Слухання музичних творів:

- мазурка a-moll (op. 68 №2);
- полонез Шопена A-dur (op. 40 №1).

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «мазурка», «полонез».
- 2) Грати за фортепіано мазурку та полонез Шопена.

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 18–25.
2. Гришина В., Шкоба В., Юрчук О. Світова музична література. Частина II. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. С. 44–66.
3. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Четвертий рік вивчення предмета. 2023. С. 22–36.
4. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 63–65.
5. Ф. Шопен. Мазурка a-moll (op. 68 №2)
<https://www.youtube.com/watch?v=fMFFqO2sWQc>
6. Ф. Шопен. Полонез A-dur (op. 40 № 1)
<https://www.youtube.com/watch?v=tB2hjO6Kjac>

Практичне заняття №4.

Фортепіанна творчість Ф. Ліста: «Угорські рапсодії», фортепіанний цикл «Роки подорожей»

Мета заняття: засвоїти стильові особливості угорської національної музики (на прикладі фортепіанних творів Ф. Ліста).

Глосарій основних термінів і понять: одночастинна соната, рапсодія, парафраза, транскрипція, етюд, вербункош.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості фортепіанної музики творчості Ліста;
- структуру фортепіанних творів композитора;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- Ліст – засновник нового фортепіанного стилю; симфонічне трактування фортепіано;
- нові жанри фортепіанної музики: одночастинна соната, рапсодія, парафраза, транскрипція, етюди підвищеної технічної складності; нові прийоми фортепіанної техніки;
- цикл «Роки подорожей»: зразок блискучого втілення принципу програмності у світовій фортепіанній літературі;
- стиль «вербункош»: особливості, впливи;
- «Угорські рапсодії»: місце у фортепіанній творчості, відображення картин життя, особливості форми, мелодики, тематизму, принцип контрасту.

2. Слухання музичних творів:

- «Угорська рапсодія» №2 cis-moll;
- фортепіанний цикл «Роки подорожей»;
- «Заручення» за картиною Рафаеля;
- «Три сонети Петрарки» сонет №104 Мі-мажор.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «одночастинна соната», «рапсодія», «парафраза», «транскрипція», «етюд», «вербункош».
- 2) Вивчити напам'ять тему вступу з «Угорської рапсодії».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 70–73.
2. Гришина В., Шкоба В., Юрчук О. Світова музична література. Частина II. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. С. 67–88.
3. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Четвертий рік вивчення предмета. 2023. С. 64–72.
4. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 69–70.
5. Ф. Ліст. «Угорська рапсодія» №2 cis-moll: I розділ – пісня, II розділ – танець.
<https://www.youtube.com/watch?v=fqLHPgWsgmc>
6. Ф. Ліст. Фортепіанний цикл «Роки подорожей»
<https://www.youtube.com/watch?v=ZZMM09uQpq0>
«Заручення» за картиною Рафаеля
«Три сонети Петрарки» сонет №104 Мі-мажор

Практичне заняття №5.

Симфонічний цикл «Моя батьківщина» Б. Сметани

Мета заняття: засвоїти основні музично-стильові особливості чеської музики на прикладі творчості Б. Сметани.

Глосарій основних термінів і понять: симфонічний цикл.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості симфонічної музики творчості Сметани;
- структуру вивчених творів композитора;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- Б. Сметана як засновник чеської композиторської класичної музики;
- симфонічна музика композитора: особливості, жанри;
- симфонічна поема «Влтава»: особливості твору, втілення мотивів чеської музики.

2. Слухання музичних творів:

- симфонічний цикл «Моя батьківщина» («Влтава»).

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «симфонічний цикл».
- 2) Написати творчу роботу на тему «Моє сприйняття музики Б. Сметани».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Карелкіна О. Музична література. Посібник. Четвертий рік вивчення предмета. 2023. С. 72–77.
2. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 71.
3. Б. Сметана. Симфонічна поема «Влтава» («Моя Батьківщина»)
<https://www.youtube.com/watch?v=J9KuURjjNpI>

Практичне заняття №6.

Симфонічна творчість Е. Гріга: уривки з музики до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт»

Мета заняття: надати здобувачам освіти методичні поради до вивчення фрагментів з «Пер Гюнта» у ЗЗСО.

Глосарій основних термінів і понять: сюїта, лібрето.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості симфонічної музики Гріга;
- структуру вивчених творів композитора;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- драма Г. Ібсена «Пер Гюнт» і музика Е. Гріга: трактування сюжету Грігом, відтворення народних і фантастичних сцен в музиці до драми, композиція твору;
- сюїти з кращих номерів музики: особливості будови, виконавські інтерпретації.

2. Слухання музичних творів:

музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт»:

- I сюїта: «Ранок», «Смерть Озе», «Танець Анітри», «У печері гірського короля»;
- II сюїта: «Скарга Інґрід», «Пісня Сольвейг».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «сюїта», «лібрето».
- 2) Скласти фрагмент заняття зі слуханням музики для проведення уроку у ЗЗСО.

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 73–77.
2. Гришина В., Шкоба В., Юрчук О. Світова музична література. Частина II. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. С. 89–94.
3. Карелкіна О. Музична література. Четвертий рік вивчення предмету. 2023. Навч посібник. С. 82–91.
4. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 73.

5. Е. Гріг. Музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт»:

І сюїта <https://www.youtube.com/watch?v=LEA5wMEi07E>

- «Ранок» [0:29](#)
- «Смерть Озе» [4:19](#)
- «Танець Анітри» [8:05](#)
- «У печері гірського короля» [11:29](#)

II сюїта https://www.youtube.com/watch?v=Q_3BOxl49yY

- «Скарга Інґрід» [00:07](#)
- «Пісня Сольвейг» [11:12](#)

Практичне заняття №7.

Оперна реформа Р. Вагнера. Опера «Лоенгрін»

Мета заняття: ознайомити з характерними рисами романтичної опер на прикладі опери «Лоенгрін» Р. Вагнера.

Глосарій основних термінів і понять: опера, лібрето, наскрізний розвиток, лейтмотив.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості оперної творчості Вагнера;
- риси оперної реформи композитора;
- структуру вивчених творів;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- оперна реформа Вагнера: переваги і недоліки;
- провідна роль оркестру в творах Вагнера;
- опера «Лоенгрін»: сюжет, ідея, композиція, поєднання реформаторських рис з традиційними рисами оперного спектаклю, драматургія опери, групи образів, характеристика позитивних і негативних героїв, лейтмотивна система опери.

2. Слухання музичних творів:

опера «Лоенгрін»:

- I дія: симфонічний вступ до опери; розповідь Ельзи «Сон»; сцена появи Лоенгріна – сцена прощання з лебедем;

- II дія: симфонічний вступ; арієта Ельзи «О вітер легкокрилий»; весільний хор «Бог наш Господь»;
- III дія: дует Ельзи і Лоенгріна «Чудним вогнем»; розповідь Лоенгріна «В краю святому».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «опера», «лібрето», «наскрізний розвиток», «лейтмотив».
- 2) Підготувати мультимедійну презентацію на тему «Переваги і недоліки оперної реформи Р. Вагнера».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 41–43.
2. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 87.
3. Р. Вагнер. Опера «Лоенгрін»:
 - I дія <https://www.youtube.com/watch?v=BjEwJ4Z84YI>
 - II дія <https://www.youtube.com/watch?v=jRkiUguelkU>
 - III дія <https://www.youtube.com/watch?v=aZCyo-6Zbv8>

Практичне заняття №8.

Опера «Ріголетто» Дж. Верді

Мета заняття: ознайомити з особливостями драматургії лірико-психологічної опери-драми на прикладі опери Дж. Верді.

Глосарій основних термінів і понять: опера, лібрето, лейтмотив.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості оперної творчості Верді;
- структуру вивчених творів;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- оперна творчість Верді: особливості, сюжети, лейтмотивна система;
- опера «Ріголетто» – перша професійно зріла опера композитора: тема, сюжет, ідея, першоджерело, незвичність образу головного героя для оперної сцени, композиція, музична драматургія опери, інтонаційні сфера образів.

2. Слухання музичних творів:

опера «Ріголетто»:

- I дія I картина: балада Герцога «Та чи ця»;
- I дія II картина: аріозо Джильди «Ах, його печаль, його тоска»; дует Ріголетто і Джильди «О, бережи квітку мою ніжну»; сцена Джильди і Герцога «Вір мені: любов – це сонце і троянди»; арія Джильди «Серце радості наповнене»; сцена викрадення Джильди – хор «Тихіше»;

- II дія: пісенька Ріголетто без слів «Лара, лара»; арія Ріголетто «Куртизани, ганебні прокляті»; розповідь Джильди «В храм увійшла смиренно»; дует Ріголетто і Джильди «Настав час жахливої помсти»;
- III дія: пісня Герцога «Серце жіноче до зрад охоче»; квартет «О красуня молода»; дует Ріголетто і Джильди «Там в небесах».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Написати творчу роботу на тему «Моє сприйняття оперної творчості Дж. Верді».
- 2) Грати і співати два оперні фрагменти на вибір за фортепіано.

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Александрова О., Цимбал О. Зарубіжна музична література : навч. посібник. Ч. 2 : Музичне мистецтво XIX століття. Харків, 2021. С. 41–43.
2. Мировський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів: СПОЛОМ, 2022. С. 88.
3. Дж. Верді. Опера «Ріголетто»
<https://www.youtube.com/watch?v=Nj1cmYKTGHM>

Змістовий модуль 4.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МУЗИКИ З КІНЦЯ ХІХ – ДО СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Тема

«МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ХХ СТОЛІТТЯ»

Практичне заняття №9

Імпресіонізм в музиці. Фортепіанна творчість К. Дебюссі

Мета заняття: ознайомити з фортепіанною творчістю яскравого представника музичного імпресіонізму – К. Дебюссі.

Глосарій основних термінів і понять: імпресіонізм, цикл прелюдій.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- характерні особливості музичного імпресіонізму;
- характерні особливості фортепіанної творчості Дебюссі;
- структуру вивчених творів;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- історичні причини народження нових художніх течій в музиці кінця ХІ – першої чверті ХХ століття;
- імпресіонізм як художня течія: виникнення, імпресіонізм у живопису, образний зміст творів;
- творчість К. Дебюссі як яскравого представника музичного імпресіонізму;
- фортепіанні прелюдії: характеристика;
- цикл «Дитячий куточок» як зразок музики для дітей.

2. Слухання музичних творів:

- цикл прелюдій («Дівчина з волоссям кольору льону», «Кроки на снігу»;
- цикл «Дитячий куточок».

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «імпресіонізм», «цикл прелюдій».
- 2) Написати творчу роботу на тему «Моє сприйняття музики К. Дебюссі».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Бодак Я., Соловей Л. Українська та зарубіжна музичні літератури. Вінниця: Нова книга, 2011. С. 264–268.
2. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 138–139.
3. Українська та зарубіжна музичні літератури: програма для музичної школи, музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання). Київ, 2008. С. 166–168.
4. К. Дебюссі «Бергамаська сюїта»: Місячне сяйво
https://www.youtube.com/watch?v=B3EAvIK54dk&list=PLV3Tae9Z25_Fep_uX5PEfLtkAUTw_Puhg&index=11
5. К. Дебюссі. 24 прелюдії для фортепіано:
 - «Дівчина з волоссям кольору льону»
<https://www.youtube.com/watch?v=Q9P718QxaxQ>
 - «Перервана серенада»
<https://www.youtube.com/watch?v=BduU-1j5XaA>
 - «Затонулий собор» <https://www.youtube.com/watch?v=gN3S2LMF6Oc>
6. К. Дебюссі. Цикл «Дитячий куточок»: Ляльковий кек-уок
<https://www.youtube.com/watch?v=p5Rhv1E3tEM>

Практичне заняття №10.

Оперна творчість Б. Бартока: опера «Синя борода»

Мета заняття: ознайомити з оперною творчістю Б. Бартока.

Глосарій основних термінів і понять: опера, лібрето, розвиток дії.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- основні музичні течії у розвитку музики країн Східної Європи у XX столітті;
- характерні особливості оперної творчості Бартока;
- структуру вивчених творів;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку у творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- місце оперної творчості у доробку Бартока;
- риси оперної музики композитора;
- опера «Синя Борода»: історія створення, лібрето, першоджерело, сюжет, структура, форма, будова, характеристика головних героїв.

2. Слухання музичних творів:

опера «Синя Борода», фрагменти:

- лейтмотив замку; тема похоронного плачу,
- 1 двері «кімната тортур» – ц.30;
- 2 двері «зброя» – ц.42;
- 3 двері «скарби» – ц.54;
- 4 двері «природа» – ц.60;

- 5 двері «влада» – ц.75;
- 6 двері «озеро сліз» – ц.90;
- 7 двері «жінки» – ц.120.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Грати і співати два оперні фрагменти на вибір за фортепіано.
- 2) Написати творчу роботу на тему «Музика опери Бартока як яскраве втілення сюжету твору».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Бодак Я., Соловей Л. Українська та зарубіжна музичні літератури. Вінниця: Нова книга, 2011. С. 287–288.
2. Українська та зарубіжна музичні літератури: програма для музичної школи, музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання). Київ, 2008. С. 172–173.

Практичне заняття №11.

Творчість Дж. Гершвіна. «Рапсодія в стилі блюз»

Мета заняття: ознайомити з творчістю Дж. Гершвіна.

Глосарій основних термінів і понять: джаз, блюз, рапсодія, джазовий оркестр, концерт для фортепіано з оркестром.

Здобувачі освіти повинні:

а) знати

- основні характеристики джазу;
- характерні особливості творчості Гершвіна;
- структуру вивчених творів;

б) вміти

- визначати жанр, музичний склад пропонованого музичного твору;
- визначити характер музичної теми-образу та основний напрямок його розвитку в творі.

План заняття і хід виконання роботи:

1. Теоретичне з'ясування питань:

- джаз у творчості Гершвіна;
- риси музики композитора;
- «Рапсодія в стилі блюз» для фортепіано з джазовим оркестром: історія створення, структура, форма, будова, розвиток головних музичних тем.

2. Слухання музичних творів:

- «Рапсодія в стилі блюз» для фортепіано з джазовим оркестром.

3. Обговорення прослуханих фрагментів: аналіз засобів музичної виразності, з'ясування характеру звучання музики, виконавського складу, особливостей тематизму, використаних композиторами засобів музичної виразності.

4. Практичні завдання:

- 1) Скласти контент-аналіз понять «джаз», «блюз», «рапсодія», «джазовий оркестр», «концерт для фортепіано з оркестром».
- 2) Підготувати мультимедійну презентацію на тему «Джазова музика Дж. Гершвіна».

Література та перелік інформаційних ресурсів:

1. Бодак Я., Соловей Л. Українська та зарубіжна музичні літератури. Вінниця: Нова книга, 2011. С. 289–292.
2. Мирівський О. Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів : СПОЛОМ, 2022. С. 141–143.
3. Українська та зарубіжна музичні літератури: програма для музичної школи, музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання). Київ, 2008. С. 166–168.
4. Дж. Гершвін. Колискова Клари з опери «Поргі і Бесс»
https://www.youtube.com/watch?v=MGaLK2NV_t0
5. Поєднання колискових Барвінського і Гершвіна у вик. вокальної формації «La Vivo»
https://www.youtube.com/watch?v=Auyf6ss_8cE
6. Дж. Гершвін. «Рапсодія в стилі блюз»
<https://www.youtube.com/watch?v=yGLzpt2bf54>

Критерії оцінювання практичних занять

Здобувачі освіти виконують практичні завдання у кожному модулі.
Максимальна кількість балів за виконання одного практичного завдання – 5.

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Здобувач освіти вірно засвоїв практичний матеріал, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати прослухані музичні твори.
4	Здобувач освіти вірно і достатньо засвоїв практичний матеріал, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати прослухані музичні твори; у відповіді допустив незначну неточність.
3	Здобувач освіти в цілому засвоїв практичний матеріал, але допустив помилки у розумінні основних теоретичних понять; матеріал виклав непослідовно, але зміг правильно узагальнити вивчений матеріал.
1–2	Здобувач освіти недостатньо засвоїв практичний матеріал, допустив грубі помилки у розумінні основних теоретичних понять, матеріал виклав непослідовно та не зміг правильно узагальнити вивчений матеріал.
0	Виконання практичного завдання відсутнє.